

## Повишихме ефективността на превенцията и контрола в горите

**Инж. Димитър БАТАЛОВ - директор на дирекция „Опазване на горите“**

Роден е на 17.11.1963 г. в Чепеларе, Смолянска област.

През 1988 г. завършва специалност „Горско стопанство“ във ВЛТИ.

Започва работа в Горско стопанство - Пампорово, като последователно заема длъжностите лесничей, началник-участък, заместник-директор, главен лесничей, а от 1992 г. е директор на Държавно лесничество - Пампорово.

През 1999 г. е назначен за изпълнителен директор на държавната фирма „Елина“ ЕАД - Пампорово.

От септември 2001 до февруари 2006 г. заема длъжността „главен секретар“ на Националното управление по горите.

От февруари 2006 до ноември 2013 г. е на длъжност „служител по сигурността на информацията“ в централното управление (НУГ, ДАГ, ИАГ). От ноември 2013 г. е директор на дирекция „Опазване на горите“ в ИАГ.

Притежава допълнителна квалификация „Маркетинг и мениджмънт“ (1991 г.) и „Изборно стопанисване на горите“ (1999 г.).

Бил е член на управителния съвет на Българо-швейцарската програма по горите и на Германо-българския проект по горите (2001-2005 г.), член на основния колектив по проект „Преструктуриране на Националното управление по горите и държавната горска администрация в Република България“ на Световната банка (2002-2003 г.). Бил е ръководител на проект „Повишаване на административния капацитет на държавната горска администрация“, финансиран от ЕС (2006-2007 г.)

Дирекцията е част от специализираната администрация в Изпълнителната агенция по горите. Дейността на дирекцията е насочена в две основни направления - превенция и контрол по опазване на горските територии от нарушения и защита на горските територии от пожари.

В основата на нашата работа са дейностите, свързани с изпълнение на вменените по Устройствения правилник на Агенцията задължения, които се отнасят до цялостния контрол върху гостъпа до горските територии и движението на транспортни средства в тях, ползването на дървесина и недървесни продукти, транспортирането, съхраняването, преработката и търговията с дървесина и недървесни продукти, добити от горите, строителството в горските територии. Контролът, осъществяван от дирекцията, е по прилагане на разпоредбите на Закона за горите, Закона за лова и опазването на дивеча, Закона за рибарството и аквакултурите, Закона за лечебните растения и подзаконовите нормативни актове.

Дирекцията контролира и координира дейностите по контрола и опазването на горските територии на



16-те регионални дирекции по горите. Служителите от дирекцията осъществяват координация и взаимодействие и с други администрации - Министерството на вътрешните работи, Министерството на труда и социалната политика, Изпълнителната агенция „Автомобилна администрация“, Главната дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“, както и провеждане на съвместни тематични и специализирани проверки и акции. На практика дирекцията контролира и отчита цялостната дейност, свързана с опазване на горските територии, дивеча и рибните ресурси, както и дейностите по защита на горските територии от пожари.

Предвид промените в нормативната уредба, засягащи дейностите по опазване на горите, дирекцията ежегодно организира и участва в разработването и реализирането на програми за обучение и повишаване на квалификацията на горските инспектори, ангажирани пряко с контрола по опазването на горските територии, дивеча и рибните ресурси във водните обекти, ползвани за любителски риболов.

Анализът на дейността на горските инспектори в ре-

гионалните дирекции по горите показва, че превес имат извършваните проверки на МПС и на обекти за преработка на гървесина. Проверките в обекти за добив на гървесина са значително по-малко и все така подценени. Намеренията ни са експертите и горските инспектори да насочат усилията си и към обектите за добив на гървесина. Със засилване на контрола на сечищата и временните складове биха се избегнали всички останали проблеми по веригата до крайния потребител. През последните две години бяха приети няколко основни нормативни изменения.

Първата основна промяна е свързана с въвеждане на системи за постоянно видеонаблюдение в регистрираните обекти по чл. 206 от Закона за горите (обекти, в които постъпва, преработва се и се експедира гървесина). Безспорната полза от това нововъведение е, че ще бъде ограничена максимално възможността за постъпване в тези обекти на гървесина с незаконен произход.

Другата съществена промяна е въведеното нормативно изискване за монтаж на устройства за позициониране и проследяване (GPS) към всяко товарно превозно средство, транспортиращо гървесина и недървесни горски продукти, което на практика премахва възможността за повторно използване на един и същ превозен билет.

Най-съществените предизвикателства в работата на дирекцията са свързани с продължаващото поетапно внедряване на разработената Национална електронна система за издаване на превозен билет, с отчитане в реално време на добитата гървесина, транспортирана от временен горски склад и от обекти за преработка и търговия с гървесина. Чрез въведения електронен превозен билет за гървесина, добитата от горски територии, както и въведените от 01.01.2017 г. електронен дневник и електронен превозен билет за обектите по чл. 206 от Закона за горите, се постигна цялостен и всеобхватен контрол по веригата - от добива на гървесина, през експедицията от временен горски склад и транспорт, до преработката и доставката за крайните потребители. Направена е голяма крачка напред в посока на електронизация на контрола на движение на гървесината и 2016 г. ще остане паметна в това отношение.

Въвеждането на тези мерки допринася значително за ограничаване и трайно прекратяване на съществуващи незаконосъобразни практики и несъмнено ще ограничи риска от нанасяне на екологични щети от незаконния добив на гървесина.

Трябва обаче ясно да заявим, че действащата нормативна база, по-точно Законът за административните нарушения и наказания (ЗАНН), Наказателният кодекс (НК) и прилагането им, не довежда до ефективно справяне със системните нарушители, които извършват незаконна сеч и са над 500 в страната. Незаконният добив на гървесина се извършва в разрез с лесовъдските методи и принципи на извеждане на сечта и проваля дългогодишната усърдна работа на лесовъдите. Той носи и финансови загуби за собствениците на гората, вреди на законните оператори на пазара, тъй като незаконната гървесина се продава на много по-ниски цени от пазарните. В тази връзка са изготвени предложения за промени в някои текстове на НК и

ЗАНН, като целта на предложенията е да се потърсят възможности за повишаване на ефективността от административно-наказателното и наказателното производство. Това от своя страна, ще доведе до ограничаване на нарушенията в горите, безусловно изпълнение на наложените наказания и повишаване на ефективността на наказателния процес в борбата с браконьерството и незаконната сеч.

В периода 2015-2016 г. бяха подписани редица важни споразумения, допринасящи за увеличаване на ефективността от дейностите по опазване на горите. Сред тях е Споразумение за сътрудничество и взаимодействие между МВР и МЗХ за текущи съвместни проверки и акции. Очакваният резултат е пресичане на незаконни практики в горите и респектиране на потенциалните извършители на нарушения. Подписана е и Инструкция за осъществяване на взаимодействие и обмен на информация между Националната агенция по приходите и ИАГ, която има за цел обмен на информация между двете институции. Очакваният резултат е подобряване на събираемостта на публичните вземания по влезли в сила наказателни постановления и предотвратяване на укриването на доходи, придобити от дейности в горите. Във връзка с това регулярно се извършват съвместни проверки. Подписано е споразумение между ИАГ и Изпълнителната агенция „Главна инспекция по труда“. Целта е чрез провеждане на съвместни проверки и обмен на информация да бъдат пресечени практики за наемане на лица без трудови договори в сферата на дърводобива и дървообработването.

Дирекция „Опазване на горите“ активно участва в разработването и изпълнението на национални и международни програми, свързани със защита на горските територии от пожари и с опазване на горските територии, дивеча и рибните ресурси във водните обекти, ползвани за любителски риболов. Координира и контролира дейностите на регионалните дирекции по горите, специализираните териториални звена на Агенцията и на държавните предприятия по защита на горските територии от пожари.

Във връзка с организацията, контрола, планирането и отчитането на дейностите по защита на горските територии от пожари, дирекцията осъществява координация и взаимодействие с МВР и други институции и разработва оперативна документация.

В дирекцията се води и съхранява Регистър за горските марки въз основа на издадени удостоверения на правоимащи лица и се поддържа актуален списък за моторни превозни средства със специален режим на движение. За нас е важно да отговорим адекватно на все по-засилващата се чувствителност и нарастващ интерес от страна на обществото към опазването на българската гора. Проблемите и предизвикателствата в тази посока са много, но те намират поетапни решения чрез промяна в нормативната уредба или подобряване и оптимизиране на организацията на работа на всички колеги, включени в този процес.

Убеден съм, че колективът на дирекцията, както и колегите от структурите на ИАГ, занимаващи се с тази нелека дейност, имат нужните, знания, умения и опит за справяне с поставените от ръководството задачи и обществените очаквания.



*Екипът на дирекцията*

### **Инж. Николай ПИРОНКОВ - главен експерт**



Системата за контрол на ИАГ е неразривно свързана с нейните структури и преките участници - горските инспектори. Безспорно е, че колкото по-квалифицирани и обучени са горските инспектори, толкова по-добри са резултатите от тяхната работа. В дирекция „Опазване на го-

риите“ се утвърди практиката една РДГ да извършва проверки на територията на друга. Така се елиминира факторът „местна обвързаност“ и резултатите са по-обективни. След подробен анализ се подготвят места, обекти и маршрути, които са известни като зони с концентрация на нарушения. При всяка проверка се обсъжда предварителната информация, с която разполагаме, както и резултатите при предишни проверки. Винаги разчитаме на реалната оценка, която получаваме от директорите на РДГ, които подготвят списъка на конфликтните райони. Изготвихме „чек-лист“ - въпросник за проверки на обектите за преработка и търговия на гървесина, както и на превозните средства, транспортиращи гървесина. Във формулярите синтезирано са обобщени всички задължения, засягащи функционирането на обектите по чл. 206 от ЗГ, както и транспортирането на гървесина и недървесни горски продукти. На горските инспектори са необходими няколко минути, за

да проверят отговарят ли проверяваните обекти на законните изисквания, без да затрудняват работния им ритъм. Проверките се започват единствено в дневника на горските инспектори, когато не се констатира нарушения, и се отразяват в месечните им доклади.

Изпълняваме програми за съвместни проверки със структурите на МВР. Особено добро е взаимодействието на ИАГ с Главна дирекция „Национална полиция“, като най-тясно е сътрудничеството с отдел „Икономическа полиция“. Всяка година изпълняваме програми за съвместни проверки, които подпомагат съвместната ни работа и са база за сериозен анализ. През юли м.г. извършихме проверки на обекти за преработка и търговия на гървесина в районите на ЮЦДП - Смолян, и ЮЗДП - Благоевград, с участие на служители от РДГ - Пловдив, и РДГ - Благоевград. Особено задължаващо бе участието на ИАГ в изпълнение на международните съвместни проверки за противодействие срещу незаконния лов и други дейности, нанасящи необратими щети на околната среда. Международните съвместни действия през 2016 г. са проведени през май и септември, а основната операция - в периода от 3 до 10 октомври. ИАГ изготви оперативен план, включващ цели, място, време и структурите за изпълнение. След сериозна подготовка и с участие на служители от РДГ в Берковица, Благоевград, Бургас, Кърджали, Кюстендил и София бяха извършени 344 проверки на обекти за гърводобив, за преработка на гървесина, МПС, ловци и риболовци.

Традиция е в края на календарната година ръководството на ИАГ да организира курсове за повишаване на квалификацията на горските инспектори от РДГ и ДПП. Темата „Осъществяване на дейности по контрола в горските територии“ през 2016 г. е с акцент върху отговорностите, слабостите при съставяне на

АУАН и грешките в работата на горските инспектори. За лектори, освен от дирекциите „Опазване на горите“ - инж. Камен Димитров, инж. Николай Пиронков, и „Гори и лесовъдски дейности“ - инж. Емил Ракъджиев, инж. Руслан Михайлов, бяха привлечени главни юрисконсулти от ИАГ - Фатме Демирова, от РДГ - Кърджали - Евгения Момчилова, и от РДГ - Пловдив - Зоя Маркова. Използвахме опита си, за да илюстрираме различни спорни проблеми. Разгледахме в детайли примерите и въпросите, които ни поставиха горските инспектори. Обучението на всяка отделна груп

на се различаваше в зависимост от спецификата на региона и квалификацията на служителите, като винаги излизашме от залата убедени, че обучаваните колеги нямат колебания в прилагане на нормативната уредба. Най-интересни за нас бяха дискусиите. Много въпроси, уточнения, спорове, мнения. За да подпомогнем регионалните структури по горите, ще съдействаме да се изработи програма в Академията на МВР, по която новоназначените горски инспектори да преминават курс за използване на помощни средства.

## Владимир КОНСТАНТИНОВ - главен експерт



Вследствие на неблагоприятните през последните десетилетия промени в климата горските пожари станаха една от главните заплахи за състава, структурата и функционирането на горските екосистеми в нашата страна. Поради своето непосредствено въздействие по-

жарите в горските територии гори имат по-силно влияние на разпространението и миграцията на гървесните видове, изпреварвайки ефекта на климатичните промени върху растителността, който е побавен във времето.

Ето защо контролът на дейностите по защита на горските територии от пожари е сред приоритетите на дирекция „Опазване на горите“ в ИАГ и на регионалните дирекции по горите. Все по-активна роля в тази област, особено при контактите с местните хора, имат и дирекциите на природните паркове.

Всяка година дейностите по защита на горските територии от пожари са изключително много и разнообразни. И ако преди години тези дейности са с ясно изразен сезонен характер, с по-активни действия през късна пролет, лятото и ранна есен, то в днешно време подготовката за пожароопасния сезон всяка година започва още през януари. Тази година пожароопасните сезони в много области приключиха в края на ноември, а горски пожари почти всяка година гасим и през зимните месеци.

Всяка година най-приоритетните задачи на дирекцията по отношение на горските пожари са:

- Разработване и подписване на съвместен План за взаимодействие между Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ и Изпълнителната агенция по горите и осъществяване на предвидените в него съвместни проверки.

- Разработване на регионалните програми на РДГ и годишните оперативни планове на ДГС/ДАС за опазване и защита на горските територии от пожари.

- Осъществяване на системен контрол по изпълнение на предвидените противопожарни мероприятия в горските територии.

- Своевременно обявяване на пожароопасен сезон за горите от областните управители по предложение от директорите на РДГ във всички области на страната.

- Създаване на организация за незабавната и адекватна реакция от специализираните групи в ДГС и РДГ на всеки получен сигнал за пожар в близост или в горска територия, за което основна роля има и дейността на изнесен център на тел. 112 към ИАГ. През 2016 г. всички ангажирани ведомства и собственици на горски територии положиха огромни усилия, като въпреки изключително високите летни температури не бяха допуснати катастрофални ситуации, подобни на 2007 или 2000 година. При регистрирани 550 горски пожара, което е и броят на средногодишно възникващите пожари в периода 2005-2015 г., през м.г. са засегнати 62 000 дека хектара гори, което е малко над 50 % от средната годишно опожарявана площ за същия период. Това се дължи както на превантивната дейност, така и на вложените през последните години немалки финансови ресурси от МЗХ и МВР за закупуване на специализирана техника, обучение и създаване на доброволни формирания.

Независимо от добрите резултати за защита на горските територии от пожари е необходимо предприемането на редица мерки, най-важните от които са:

1. Препотвратяване на продължаващото самоволно и безразборно палене на стърнища, най-вече на пасища във и извън горските територии. В тази връзка първите стъпки от страна на МЗХ и ИАГ вече са направени. Вследствие на установените множество пожари, възникващи при почистване на пасища и преминаващи и в горски територии, създадената със заповед на министъра на земеделието и храните РД09-651 от 01.09.2016 г. работна група с представители на Министерствата - на земеделието и храните, на вътрешните работи (ГД „ПВЗН“), на околната среда и водите, на транспорта, както и на Държавен фонд „Земеделие“, Изпълнителната агенция по горите, Националното сдружение на общините в Република България, разработи проект за изменение и допълнение на Закона за опазване на земеделските земи и на други подзаконови нормативни документи. Целта е актуализиране на административните процедури при установяване на пожари, предвиждани на режим за санкциониране на собствениците, ползва-

мелите и/или кандидатите по схемите и мерките за директни плащания при установяване на неспазване на правилата за пожарна безопасност и предизвикване на пожари и като цяло - за превенция на пожарите в земеделски земи.

2. Изпълнение на всички предварителни условия за стартиране на горските мерки в Програмата за развитие на селските райони. Това ще позволи на собствениците на горите да получат финансова подкрепа за изпълнение на противопожарните мероприятия и ще подпомогне изграждането на единна автоматизирана система за наблюдение и откриване на пожари в горските територии.

3. Създаване на стройна организация за контрол и изпълнение на мерките за защита на горите от пожари и за овладяване на горските пожари във всички горски територии.

4. Подобряване на контрола върху земеделските територии от страна на местната и изпълнителната власт.

Действията през последното десетилетие на горското ведомство, пожарните служби, собствениците на гори и всички организации, имащи отношение към зачитаната на горите от пожари, до голяма степен спомогнаха за нейното подобряване. Поставена е стабилна основа за бъдещо надграждане и съ-

здаване на единна система за превенция, контрол и гасене на горските пожари в страната. Неоспоримият факт, че горите на страната са национално богатство с множество различни собственици, предполага отговорностите по тяхното опазване да не се съсредоточават в ръцете само на едно ведомство или организация. Координацията помежду им е от първостепенно значение, особено при осъществяване на превантивни и най-вече на гасителни действия.

Важен елемент трябва да стане и осмислянето на факта, че в силно засегнатите от горски пожари страни по света се признава, че наложеният модел за финансиране на дейностите по защита и опазване на горите от пожари в повечето случаи е бил погрешен. Влагането на финансови средства предимно в сили и средства за потушаване на пожарите не дава очакваните резултати (в Испания, Португалия, Италия, Гърция, САЩ и някои други страни над 80 % от средствата се изразходват за гасене на възникналите през годината горски пожари и за авиотехника и под 20 % - за превенция и лесовъдски мероприятия). При продължаващата нужда от значителни инвестиции и в нашата страна е необходимо средствата за превенция да бъдат поне равни на тези, които се влагат в техниката и средства за гасене.

## **Инж. Спас ТУМБЕВ - главен експерт**



Една от задачите на експертната длъжност, която заемам в дирекция „Опазване на горите“, е контролът и анализът на актовете на актовете преписки в страната. През 2016 г. започна разработване на нов софтуер за обработката на актовете преписки за нарушения,

свързани с горското законодателство. Той ще даде възможност за предаване на данните по електронен път до институциите, които имат отношение по преписките, а също така и за генериране на повече видове справки. Чрез този софтуер ще се изгради обща база данни на всички нарушения, свързани с горското законодателство, във всички видове собственост на горските територии. През януари 2017 г. започва тестването му в РДГ, а окончателно ще бъде внедрен през март тази година.

С въвеждането на системите за видеонаблюдение в обектите по чл. 206 от Закона за горите дирекцията организира във всички обекти проверки за функционирането на системите и спазването на изискванията в Наредба №1 за контрола и опазването на горските територии.

Дирекция „Опазване на горите“ организира и проверки за работата на проследяващите устройства на товарните превозни средства, транспортиращи гървесина. Установени са пропуски и нарушения, които се отнасят за прекратяване на договорите с фирмите за абонаментите на проследяващите устройства, като в същото време остават в регистрите на РДГ като функциониращи, умишлено изключване по време на транспорт, предоставят се неточни справки за движението на автомобилите и други. За по-ефективен контрол на движението на гървесината се предвиждат промени в Наредба № 1, чрез които да стане възможно контролиращите служители да следят онлайн маршрутите на превозните средства.

Експерти от дирекцията извършват проверки на актовете преписки в регионалните дирекции по горите. До момента са проверени общо 12 РДГ, като останалите 4 РДГ предстои да бъдат проверени през 2017 година.

През 2016 г. бяха извършени 4 кръстосани проверки между РДГ с цел елиминиране на фактора за евентуална „обвързаност“ на местно ниво. Проверявани са спазването на разпоредбите на Закона за горите и свързаната с него нормативна база при добива, преработването и транспортирането на гървесина, както и ловци, риболовци, търговци на коледни елхи. В районите с концентрация на нарушенията на Закона за горите се провеждат съвместни акции със служители от Дирекция „Жандармерия“, като през 2016 г. те бяха на територията на Северозападното държавно предприятие - Враца, Южноцентралното държавно предприятие - Смолян, и Югоизточ-

ното държавно предприятие - Сливен. В акциите взеха участие служители на ИАГ, РДГ, държавните предприятия и групи.

Дейността на Изпълнителната агенция по горите по опазването на горските територии бе представена на три срещи, организирани от Интерпол - през

2015 и 2016 г. в Лион, Франция, и през 2016 г. в Йоханесбург, Република Южна Африка. На срещите бяха обсъдени проблемите с незаконната сеч, която в някои страни от Централна Африка, Южна Америка и Югоизточна Азия взема катастрофални размери и нанася непоправими щети върху природата.

## Инж. Росица ХОРОЗОВА - главен експерт



Съществена част от работата на експертите в дирекция „Опазване на горите“ е свързана с разглеждане на преписки по регистрирани писма, сигнали и жалби от физически и юридически лица, общини и неправителствени организации и тяхната последваща административна обработка с цел произнасяне по компетентност до съответните заинтересовани лица. Утвърдена е практиката постъпващата информация за извършени нарушения, включително и с анонимен характер, да бъде проверявана на терен и по документи от експерти в дирекцията и от екипи горски инспектори в регионалните дирекции по горите.

В дирекцията ежемесечно постъпват данни от всички регионални дирекции по горите за резултатите от дейностите по контрол и опазване на горските територии, информация от извършени съвместни тематични проверки с групи заинтересовани контролни органи и администрации и от проведени специализирани акции. Отделно в дирекцията се води и поддържа Национална база данни в отчетна информационна система „Елица“, в която на ниво регионални дирекции по горите се въвежда текущо цялостна информация за образуванияте актови преписки за констатираните нарушения, по които има съставени актове за установени административни нарушения: данни за вида на нарушенията, извършителите, загържаните

вещи и материали, наложени санкции, издани присъди, наказателни постановления, като информацията е систематизирана по видове собственост на горските територии.

В дирекция „Опазване на горите“ постъпва периодично и информация от подадени сигнали към Националната система за спешни повиквания с единен европейски номер 112, чрез открития през 2015 г. офис към РДГ - София. През ноември 2016 г. започна да функционира и „Платформа за сътрудничество за запазване на българската гора“, в която неправителствените организации, след предварителна регистрация, могат да подават сигнали за извършвани нарушения в горски територии. Сигналите постъпват в уеб базиран интерфейс на ИАГ, откъдето автоматично се подават до специализирания офис към РДГ - София, и дирекция „Опазване на горите“.

Ежегодно дирекцията организира извършване на проверки за актуализация на данните за броя и дейността на регистрираните обекти по чл. 206 от Закона за горите. Данните са показател за динамиката на пазара на дървесина и отражение на ефективността от въведените нормативни изисквания за функционирането на тези обекти и цели пресичане на съществуващи незаконосъобразни практики и елиминиране на възможностите за осъществяване на нерегламентирана търговска дейност.

Този широк набор от статистическа информация и резултати от проверки дава възможност на дирекцията и на Изпълнителната агенция по горите за извършване на анализ на данните в национален мащаб като вид, начин и ниво на извършваните нарушения в горски територии. Резултатите от изготвените анализи намират отражение в измененията през последните няколко години на нормативните актове и разпоредби, отнасящи се до дейностите по контрол и опазване на горските територии, като служат и за определяне на райони с концентрация на нарушения.

## Благотворителна кампания

С благотворителната кампания на Министерството на земеделието и храните „Купи жива елхичка, помогни на дете!“ бяха събрани общо 15 000 лева. В рамките на инициативата, която обхваща 22 места в цялата страна, са продадени 3000 дръвчета, предоставени от държавните горски пред-

приятия.

Събраните средства от благотворителната акция ще бъдат дарени за лечението на петгодишно момиченце, което страда от тежко онкологично заболяване и се нуждае от скъпи животоспасяващи интервенции в Германия.